

intet sådant beslut stånd.

Häftet innehåller ett dussin poesier och några små berättelser, de förra till flertalet för första gången synliga, de senare samlade ur f. d. Morgonbladet, hvilket förf. någon tid redigerade. – I båda träffas mera reflexion än liflig fantasi; men båda utmärka sig genom enkelhet och naturlighet, utan all krystad sentimentalitet eller framtvungad öfver-spänning, hvaraf eljest så månget modernt rimmeri besväräs. I båda råder också en ren och ädel anda. – Läsarinnor och unga läsare skall det äfven till det yttre vackra häftet säkert icke sakna. Ty kärleken är dess A och O.

J. V. S.

10

3 OM LÄNEREGLERINGEN.

Litteraturblad n:o 1, januari 1859

Det kan vara något oegentligt, att begagna ofvanstående rubrik, emedan vi komma att säga så litet om den ifrågavarande saken. Men den nya läneregleringen har blifvit ett allmänt samtalsämne icke blott, utan äfven föremål för reflexioner i tidningarne. Och då vi tro oss känna, att läneregleringen, sådan den kommit i fråga, är så att säga en bisak till ett stort regleringssystem, så anse vi det icke ovälkommet för den med förhållandet obekanta läsaren att härom upplysas.

20

Det är känt, att sedan många år tillbaka olägenheterna af landets nuvarande administrativa, judiciela och ekklesiastika indelning mer och mer kommit till tals och väckt tanken på möjligheten att häri åstadkomma någon förändring.

Börjar man från de stora afdelningarne, så visar det sig, att Hofrätternas jurisdiktionsområden innefatta bestämda län. Men läneindelningen, som klyfver socknar och kapeller förorsakar, att den ena invånaren i en socken, till och med i en församling lyder under annan hofrätt och häradshöfding än den andra. Dessa fall äro dock få. Stiftsindelningen åter följer icke länegränserna åt, och stiftena sammanfalla derföre icke heller med hofrättsjurisdiktionerna.

30

Brokigare blir det, när man går till underafdelningarne. Domsagor och Härader stämma icke öfverens. Ingendera håller sig till sockne-råerna, vanligen dock till församlingens gräns, om icke då länegränsen delar församlingen. Länsmansdistriktena göra ofta ännu en extra delning inom socknar och församlingar. De torde dock öfverensstämma med Tingslagen.

40

Vi känna icke, huru den nya provincialläkareindelningen lyckats reda sig i detta trassel; och om icke nu och då tvenne läkares patienter kunna stöta tillsamman vid samma kyrkogård.

Att äfven landtmäteriet med fördel kunde sluta sig till de administrativa distrikterna, lär icke lida tvifvel.

Prosterierna utgöra ännu en indelning, som går sin egen gång, utan att bekymra sig om härader och domsagor; och torde denna oregel-bundenhet icke heller förorsaka några väsentliga olägenheter.

Lika litet torde lagsagornas större eller mindre utsträckning böra komma i betraktande. Der de nu klyfva församlingarne eller socknarne, sker sådant med stöd af länegränsen och hofrätternas af den beroende jurisdiktion. Det är känt, att lagmansrätternas försvinnande redan länge hört till *pia desideria* äfven bland de icke-lagkloke, hvilka för sin öfvertygelse här i Finland icke behöfva annan grund, än Calonii

50

bekanta kraftuttryck: »en krog mellan två gästgivaregårdar».

Anförda, hvarandra korsande indelningar härstamma naturligtvis icke från uråldrig tid. Då administrationen i Sverige och Finland ordnades, utgjorde hvarje härad en domsaga och ett fögderi; och antalet af härad var så ringa, att fråga ens icke kunde uppstå om socknars, än mindre församlingars fördelning på skilda härad. Men under tidernas längd hafva nya domsagor och fögderier tillkommit; och deras indelning har skett efter folkmängden, utan att den ekklesiastiska indelningen kunnat afses. Och då äfven domsagors och fögderiers klyfning fortgått efter behof på olika tider, så hafva icke heller deras gränser alltid kunnat bestämmas i förhållande till hvarandra.

Hvar och en inser, hvilka stora fördelar det skulle medföra, om den efterhand inträffade oredan kunde lyckligen redas. Äro vi rätt undermåttade, så har detta länge utgjort föremål för undersökningar, föranledde af styrelsen; och det är i sammanhang med dem, som fråga blifvit väckt äfven om en ny länareglering.

Med nuvarande läneindelning har det dessutom sitt särskilda förhållande. En blick i Rein's Statistik och folkmängdstabellerna lär, huru ojemn den är. Vi anföra här de nuvarande länens omfång i kvadratmil och deras folkmängd, i runda tusental.

	qv.mil	invånare.
Nylands.....	234	154 tusen
Åbo.....	488	298 »
Tavastehus.....	343	155 »
Wiborgs.....	779	263 »
S:t Michels.....	431	153 »
Kuopio.....	800	212 »
Wasa.....	757	278 »
Uleåborgs.....	3 012	171 »

Ojemnheten af denna fördelning faller genast i ögonen, antingen man afser omfånget eller invånartalet, äfven med undantag i förra hänseendet för Uleåborgs län, som har att bära hela landets toma öfverbyggnad – Lappmarken.

Men äfven en annan omständighet torde hafva kommit i betraktande, nemligen landets naturliga geografiska fördelning, som i den närvarande läneindelningen föga är afsedd. Vi bekänne, att vi i detta hänseende icke kunnat finna någon rätt säker grund för bedömandet. Genom Maanselkä's sträckningar och vattendragens dermed öfverensstämmande lopp är det inre landet indeldt i bassiner, löpande i norr och söder. Men klimat och kultur drager åter sina linjer i öster och vester. Och vattendragena utgöra 1/3del af året lika stora hinder för all kommunikation, som de under öfriga årstider äro densamma naturliga befordrare. De bilda derföre mera positiva landgränser, än landhöjderna. Å andra sidan bör dock utan tvifvel afses, att odlingen samlat sig kring de förra, medan ödemarkerna sluta sig till de senare.

Huru än med sistanförlädda indelningsgrund må förhålla sig, säkert torde vara, att det mödosamma arbetet ännu icke hunnit längre än till ett förslag, och att regleringen derföre kommer att ännu låta vänta på sig. Det påstås också, att länens antal enligt förslaget skulle komma att ökas blott med ett nionde till de förhandenvarande åtta. I öfrigt skulle ett par tre domsagor och fögderier tillkomma.

Vår redan antydda tanke om den ifrågasatta regleringen i dess allmänhet är, att en sådan måste lända landet till största gagn. Vi blott

nämna såsom frukt deraf en lättad administration, men fästa oss hufvudsakligen vid en omständighet lika viktig för vetenskapen, eller hellre för det allmänna vetandet, som för administrationen. I fråga om landets statistik äro länen påtagligen alltför stora enheter. Den ena delen af desamma är oftast den andra fullkomligen olik. Men nedanom denna enhet finnes under närvarande förhållanden ingen annan. De upplysningar, presterskap, domare, fogdar, läkare en hvar ur sin verksamhetskrets kunna lemna, angå skilda distrikter; och ingen statistisk byrå i verlden kan af sådana uppgifter sammanfoga något pålitligt helt.

10

Hvad särskildt länen angår, är det vår erfarenhet, att i deras nuvarande skick få tjenster i landet äro så arbetsdryga som de vid guvernörsembetenas. Det är blott löpande ärenden, en oändlig brefskrifning och expedition, som upptager deras tid. Vi föreställa oss, att en guvernör, som vill veta, hvad på hans kansli och kontor föregår, kan egna föga tid åt tanken på och omsorgen om sitt läns bästa, på dess jordbruk, dess industri, dess folkskolor, dess kommunikationer m. m. Det är visst icke sagdt, att med tid och tillfälle äfven skulle komma håg och förmåga till denna verksamhet. Men det utgör dock ett nödvändigt villkor, att tid och tillfälle dertill må finnas. Hågen och förmågan beror sedan af platsernas besättande. Man kan visst säga, att det tillhör befolkningen sjelf att genom associationer m. m. draga försorg om sin landsorts bildningsanstalter och materiella förkorfran. Men det behöves öfverallt en någon, som sammanhåller de spridda sträfvandena; och det är intet ondt deri, att denne är den, som genom sitt embete förestår ortens allmänna ärenden och förer dess talan inför landets högsta styrelse.

20

Sverige är med en dubbel befolkning mot Finlands indeladt i tre gånger så många län. Vi vilja icke påstå, att det endast häraf beror; men man finner, att Sverige äfven på senaste tider haft ett antal landshöfdingar, hvilka genom sin verksamhet kraftigt bidragit att höja sina läns välstånd och bildning. Att så må ske, är äfven våra landshöfdinginstruktioners andemening.

30

Vi förbise icke kostnadspunkten, som i allmänna opinionen torde vara den viktigaste, men som är det, emedan man endast af män, hvilka känna land och folk, och hvilka under jemnt deltagande i fäderneslandets angelägenheter lärt sig med kärlek omfatta dem, kan vänta en insigt och håg, som skulle göra kostnaden fruktbarande.

J. V. S.

40

4 YTTERLIGARE OM PENNINGKRISEN.

Litteraturblad n:o 1, januari 1859

En Insändare i Helsingfors Tidningar har gjort ett par anmärkningar vid våra under rubriken »Penningkrisen i Finland» i Decemberhäftet 1858 yttrade åsigter.

Den ärade anmärkaren finner sjelfva rubriken olämplig. Han vill icke veta af någon penningkris utan penningbrist. Vi vilja icke strida om ord. Men om penningbristen är tillfällig och öfvergående, kunna vi icke finna det origtigt, att den benämnes penningkris. Skulle anmärkaren påstått och bevisat, att penningbristen är gammal i landet, att den förefunnits före den allmänna penningkrisen, kunde vi anse oss förpligtade ändra rubrik.

50